

אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו ת.ד. 211 מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

גליץ חודש

טבת

התשס"ט

גליץ מס' 15

אחדות ישראל ומלכות ישראל

מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

לשמור על תורת ה' בנוסף לשמירת שלטונם. וכך דוד מצווה את שלמה בנו על שני דברים שמירת השלטון ושמירת התורה "וחזקת והיית לאיש ושמרת את משמרת ה'". למרות שבדרך כלל מלך מתפתה לסמוך על תבונתו האדמית ועל כוחו, אך על מלכי דוד לידע כי שמירת התורה תשכיל דרכם ותבטיח כי המלכות תשאר בידם לנצח, "למען יקים ה' את דברו וכו' אם ישמרו בניך את דרכם ללכת לפני באמת וכו' ולא יכרת לך איש מעל כסא ישראל". ומשום כך מובן כי ההקע לציונים של דוד לשלמה בגין הרחקת יואב ושמעי בן גרא וברזילי הגלעדי תכליתם היה לבסס את שלטון ושמירת התורה ולבער את גורמי הרע לפגוע בשלטון התורה (אברבנאל).

ואכן גם דוד המלך נקבר בעיר דוד, כשם שיעקב רצה להבטיח את זכותו על הארץ, כך רצה דוד להבטיח כי מלכותו מלכות נצחית. וכך אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני ח"ב קע) "שלשה דברים נתנו על תנאי (=שישמרו את התורה) ארץ ישראל, בית המקדש, ומלכות בית דוד". כי המתכון לביסוס אחיזתנו בארץ ובמקדש ובמלכות בית דוד היא רק בשמירת התורה. ואם אתם בלב אחד אין כל בריה יכולה לכם (מדרש החפץ).

ושאל אותם ואמר להם. בני, שמא יש בכם פסלות? מי שאינו עומד עימי ביחוד ה' וכו' ענו כולם ואמרו שמע ישראל וכו'. כלומר שמע ממנו אבינו ישראל ה' א-לוהינו וכו' פתח הזקן ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

לא בכדי ציוה יעקב לבניו שיקברוהו בארץ האבות כל זאת בכדי לבטא את אחיזתנו בארץ עם קדושת הארץ ובכדי שהשבטים לא ישארו במצרים. "ושכבתי עם אבותי- במקום אחוזתם. ונשאתני ממצרים- ממקום עבודה זרה למקום יחוד ה' (מדרש הגדול)".

וכן שלא ישתקעו השבטים במצרים, משנת ר"א יט. ואף יוסף בעקבות אביו השביע את אחיו לעלות את עצמותיו, כלומר גם הוא כמלך ראה כי הישיבה במצרים היא עראית. ומצרים הינה סמל לגלות ואילו באר"י היא הגאולה.

היא אף שיעקב כאמור יעד את יהודה כשבט המלוכה, אך עדין הדבר מותנה בכך כי מלכי בית דוד חייבים

אחדות ישראל תושג בשתיים. בדרך סילוק גורמי המחלוקת, ובדרך של טיפוח המאחד. ואכן יעקב אבינו עשה זאת והשכיל להניח את היסודות לגורמי המחלוקת כמו בראובן הבכור בשל כשלונו. ובשמעון ולוי בריסון קנאה מופרזת. אלא אף בטיפוח המאחד והיא האמונה היהודית בה' ובתורתו, והאמונה והנאמנות בשיבה לארץ האבות. בכך גילה יעקב כושר מנהיגות יוצא מן הכלל בכדי למנוע תגובות בלתי מבוקרות שעוללות לפגוע באחדות. ואולם יעקב לא הסתפק בכך אלא העניק את המלוכה העודית ליהודה כפי שנקבע לדורות "לא יסור שבט מיהודה", להבדיל מהמלכות העכשווית שהיתה יתרון ליוסף שהיה בכור לאמו. וכן בשל זכות בני יוסף ויוסף שהשכילו לשמור על היהדות בנכר זכו להיות חלק בלתי נפרד משנים עשר השבטים שינחלו בארץ. ובכך נתן יעקב עידוד ליהדות התפוצצות שאותם שישמרו אמונים או יתגיירו ינחלו עם שבט אפרים. אין פלא איפוא כי אנו צאצאיו מיחדים פעמיים בכל יום "שמע (=אבינו) ישראל ה' א-לוהינו ה' אחד". וידועים דברי רבינו הרמב"ם, קרי"ש א, ד, "מסורת היא בידינו בשעה שקיבץ יעקב אבינו את בניו בשעת מיתו ציום וזירזם על יחוד ה' ועל דרך ה' שהלך בה אברהם ויצחק אביו

המרכז העולמי למשפט התורה

בית מדרש לדיני ממונות

מכון מש"ה לחקר משנת הרמב"ם

מכון תורני לחקר מנהגי העדות בישראל

שיעורי תורה תלמוד תורה וכולל אברכים

שבחות עיון וירחי כלה

מפעלים לטיפוח אהבת ישראל וארצו

קרנות מחקר ערוד וחסד

ארגון אשת חיל

רבני ישראל בכנס העולמי ה-18 לדיני ממונות

התורה. ייחודו של משפט התורה, שיסודו הוא הצדק האלקי, שהוא לא רק למשפטים, אלא לכל עמך בית ישראל. כי אין יעדו רק לתת פתרונות לסכסוכים שכבר באו לעולם, אלא יעדו העיקרי הוא ייעוד ערכי חשוב, צמצום הסכסוכים המשפטיים ע"י ההימנעות מהם, בדרך של חינוך לחיים ערכיים ומוסריים.

בשנה זו, נושא הכנס היה דיני זיקין ותאונות דרכים, והוא נערך בשיתוף הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים.

ביום שני, ח"י בכסלו, נפתח הכנס העולמי הח"י של דיני ממונות. 18 שנים רצופות מתקיים הכנס ברוב פאר והדר בירושלים עיה"ק, בחסות עמותת "הליכות עם ישראל", בנשיאותו של הרה"ג רצון ערוסי שליט"א.

גם השנה, התכנסו רבנים מהארץ ומהתפוצות, ל-3 ימים של דיונים בהלכה, לשם הגברת התודעה בצורך החשוב של משפט התורה כמשפט הלכה למעשה בהתורה הקודש, והחובה להתדיין בבתי דין רבניים, הנהוגים לפי חוק משפט

הליכות עם ישראל ומכון משי"ה משתתפים באבל הכבוד של חבר עמותת מכון משי"ה ר' יוסי סרי ומשמחתו הי"ו בעלותו השמיימה בטרם עת של בנם היקר ר' גלעד עי"ה אשר נקטף במסגרת שירותו הצבאי.

הי ינחם את האבלים נחמה שלימה ולא יוסיפו לדאבה עוד.

אור הרפואה

פרופי חיים גמליאל יציין

רפואת הרמב"ם במבחן המדע בן זמננו

כי רפואת האדם צריך שתהיה מושתתת על טיפול בו-זמני של כל חמשת מאפייני הגוף-נפש שלו. מבחינה זו גם הרפואה ההוליסטית הטובה ביותר, מאלו המוכרות לנו כיום, אינה פועלת לריפוי בו-זמני של כל חמשת חלקי / כוחות הגוף-נפש.

ביותר לטפל בחולה תוך התייחסות פרטנית לכל אחד מחלקי היישות הפסיכו-פיזית של האדם. זוהי גישה רפואית הוליסטית אינטגרטיבית / משולבת מהסוג המושלם ביותר. כפי שברור מהטבלה המצ"ב, הגישה הטיפולית שמתווה הרמב"ם מבהירה בצורה ברורה ביותר

רפואת גוף-נפש הוליסטית רמב"מית

ביסוד רפואת הגוף-נפש הייחודית של הרמב"ם עומדת, כאמור, גישת מורנו המדגישה שרופא המרפא את הגוף-נפש צריך להכיר את כל חלקי הנפש, את תחלואיה ואת רפואותיה, ממש כמו שהוא חייב להכיר את כל חלקי הגוף, את תחלואיו ואת הרפואות הטובות ביותר עבורו. כדוגמה מעשית לרפואה האולטימטיבית / המושלמת של הרמב"ם נביא את דבריו בספרו "הנהגת הבריאות":

"ולא ישכח לעולם [הרופא] לחזק הכח הטבעי – במזון, וכן לחזק הכח הנפשי – בריח הטוב... וכן לחזק הכח החיוני בכלי הניגון, ולספר לחולים סיפורים משמחים שירחיבו את נפשם וירחיבו את לבו ולחדש חידושים שיסיחו את דעתו ויצחק מהם הוא וכל חברתו... כל זה מחויב בכל חולי. כאשר יהיה רופא נעדר, ישערו בעצמם את הדברים" (מונטנר, הנהגת הבריאות, השער השני, טעף 20).

בדבריו אלה מתווה הרמב"ם את הדרך הטובה

החלק המטופל / האמצעי	חלק הגוף-נפש	צורת הטיפול
הגוף עצמו - תזונה נכונה	"הזן"	"לחזק את הכוח הטבעי במזון"
מערכת החושים - חוש הריח	"המרגיש"	"לחזק את הכוח הנפשי בריח הטוב"
דמיון, יצירה, מוזיקה	"המדמה"	"לחזק את הכוח החיוני בכלי הניגון"
רגשות, תחושות - שמחה, צחוק	"המתעורר"	"ולספר לחולים סיפורים משמחים שירחיבו את נפשם... ויצחק מהם"
אינטלקט, תבונה - העשרה תבונית	"ההוגה"	"ולחדש חידושים שיסיחו את דעתו"

(מתוך הספר על רפואת הרמב"ם שייצא לאור בקרוב בעזה"ת)

תרומת מח עצם חרב זכריה בן שלמה יציין

ד. על אף האמור לעיל, אין להעיר אדם משנתו או לקחת ממנו את האוכל שלו עבור חולה שיש בו סכנה, כיון שיש בזה צער, ומוטב לחלל שבת אפילו באיסור תורה כדי לספק לחולה שיש בו סכנה את צרכיו מלצער את חברו, שהרי מותר וגם מצוה לחלל שבת עבור חולה שיש בו סכנה, ולכן אין לנו לצער חינם אנשים אחרים. (שש"כ פל"ב סעי' סה, עד)

ה. כשמדובר בחולה שאינו בו סכנה, כשהרופא נמצא במקום שאין מחסור ברופאים, והדבר ברור שבידי החולה להשיג רופא שיטפל בו, גם המקרה אשר אליו הוזמן הרופא איננו ענין דחוף ומסוכן אשר על כיו"ב אמרו הזרזי הרי זה משובח - רשאי הרופא לא לקבל את החולה בזמן שהוא עסוק באכילתו ובמנוחתו הוא (נשמת אברהם שם בשם הגרי"ש א).

אף במקום סכנה שהרופא צריך לבוא, אם כל כוונת החולה לקרוא דוקא אותו כיון שאצל רופא זה אינו צריך לשלם וכדו', יתכן שאינו מחוייב. (שם בשם הגרי"נ).

או להצטער אינו מחוייב. וכאמור, כיון שמצאנו שתי דעות בשו"ע (אה"ע סי' פ ס"ב) הרי יכול התורם לומר "קים ליי" כדעה שאיני חייב להצטער.

ב. אמנם, צריכים להסביר לו שיש עליו מצוה, ואם הסיכוי להצלה הוא יותר מחמשים אחוז, צריכים להתחנן ולבקש ממנו להתחזק ולקיים מצוה גדולה של פיקוח נפש, אך בכל אופן אין להפעיל עליו שום לחץ או כפייה ואפילו לחץ פסיכולוגי או חברתי, כדי לחייבו להיות תורם, וזה בגלל פחדו מהמעט סכנה שבדבר. אולם, אם מדובר רק על צער ואפילו של כאבים, אפשר לחייבו לסבול כדי להציל את הזולת אם אין אחרים שיכולים להציל. (הגרשז"א זצ"ל הובא בנשמת אברהם ח"ד עמ' קצג)

ג. לכן רופא או אדם פרטי שמעירים אותו באמצע הלילה או קוראים לו באמצע האוכל לבוא ולטפל בחולה שיש בו אפילו ספק סכנה, ודאי חייב לעשות כל מה שביכולתו כדי להצילו, וגם אפשר לחייבו לעשות זאת.

כהמשך לגילוי הקודם, אשר עסקנו בו ב"חובה לסבול צער במקום סכנה של חברו", אחת ההשלכות המעשיות של דורנו המתחדש היא הסוגיא של "תרומת מח עצם", לכן בשורות אלה אתייחס לנושא זה בקצירת האומר.

השאלה: האם אפשר לחייב אדם לתרום מח העצם שלו כדי להציל את חברו מודאי סכנה? יש להקדים ולומר כי אין ממש סכנה בתרומת מח עצם (למעט הסכנה המועטה של הרדמה כללית) אולם ההרדמה נדרשת משום שיש צער וכאבים עקב לקיחת מח העצם.

א. בגליון הקודם הבאנו דעת הפוסקים אם חייב אדם לסבול צער כדי להציל חברו מסכנת נפשו מצאנו דעה באחרונים ("שאלת דוד") כי אף שמי שיש בידו תרופות לרפא חולה מסוים וחייב הוא למוכרן לחולה בשוויין, מ"מ אם אינו רוצה ומעלה בדמיהו אין יכולים לכופו בזה, בפרט, בצער הגוף, שהרי לא מצאנו בהשבת גופו של חברו אלא בטורחו או לשכור פועלים (סנהדרין ע"ג א), שהרי משמע שלסכן עצמו

ליזכרה של מרת פנינה בת נשירה ע"ה

חרב אליקים צדוק יציין

אור החנוך

בעיני רוחו כיצד יוכלו כוחות אלו - שיתכן שכרגע מתגלים בצורה בוסרית ולא נכונה (ממש כמו בפרי העץ...) - לשמשו בעבודת ה' לכשיגדל. לדוגמא, עקשנות יכולה להפוך לעקביות ולעמידה על עקרונות היהדות, כעס יכול להפוך להתפעלות ולאכפתיות, וכן על זו הדרך.

כעת הבנו מדוע 'חניוך' מקביל ל'חנוכה'. וכלשון רש"י שהובאה לעיל - 'התחלת כניסת אדם או כלי לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה'. המושג הקרוב ביותר בלועזית הוא 'סטאז', דהיינו תקופת אימון ותרגול והוצאת הכוחות שכבר קיימים, מהכוח אל הפועל.

בעיני רוחנו עלינו לראות בכל ילד וילדה, בנין משוכלל שעתידי למלא את ייעודו לתפארת, אם רק נאפשר לו לעשות זאת בעזרת הכוחות בהם חננו ה'.

הי"ד, כי אל לו למחנך (הורה, מורה) לראות בחניכיו לוח חלק אשר מתפקידו למלאו בתוכן משלו. תפישה חינוכית נכונה רואה בחניך גרעין בו מקופל ככח מטען גנטי שעתידי לצאת אל הפועל ולהיות לעץ גדול, על שורשיו, גזעו, ענפיו ופירותיו. כל כוחות הנפש, התכונות, הכישרונות והנטייות ילכו ויתגלו עם השנים, אולם קיימים באופן פוטנציאלי בילד הקטן שלפנינו. מטרת המחנך לאפשר סביבת גידול וצמיחה אופטימאלית שתאפשר לגרעין לנבוט, ולנטיעה הצעירה להתפתח לכדי עץ חסון ועבות שיניב פירות משובחים וצל עבות.

לא מדובר כאן בסמנטיקה בלבד. תפישה חינוכית כזו מחייבת את המחנך בראשונה להכיר כל חניך בפני עצמו ולעמוד על כוחות נפשו ועל נטיותיו; שנית, עליו להעריך ולאהוב את החניך כפי שהוא כעת, ועם זאת לראות

בימים אלו לוקחים אנו עמנו את אור החנוכה אל ימי המפעל והשגרה החורפיים. משמעותו של שורש ח.נ.כ - המשותף לחינוך ולחנוכה - מתבארת ע"י רש"י (בראשית יד, ד): 'וירק את חניכיו ילידי ביתו' (בראשית יד, ד) - שחנכן למצוות, והוא לשון התחלת כניסת אדם או כלי לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה, וכן 'חנוך לנער', 'חנוכת המזבח', 'חנוכת הבית', ע"כ.

מה בין 'חנוכת הבית' או 'חנוכת המזבח' לבין 'חנוך לנער'? והלא חנוכה נעשית עם תחילת השימוש במבנה גמור ומשוכלל, ואילו החינוך מניח את אבני הבניין הראשוניות ביותר, ולכאורה נמשל להנחת אבן פינה ולא לחנוכת הבית!

ב'שיח עם המלמדים ואבות הבנים' המופיע כהקדמה לספר 'חובת התלמידים', מסביר האדמו"ר ר' קלונימוס שפירא מפיאסעצ'נא

אור ה'מורה'

חרב חננאל סרי יציין

פנינים מספר "מורה הנבוכים"

שעיר העזים ממכירת יוסף

פרשת מכירת יוסף היתה אחד הגורמים לכך שקורבנות הצבור באים מן השעירים. יש בכך תזכורת לחטאם הראשון של ישראל כצבור, אותה טבילה של כתונת האח בדם שעיר העזים. הרמב"ם מדיש (מו"ז ג,מו) שטעם זה מבטא את העמדה העקרונית של התורה, לפיה כל חטא שנכשל בו אדם, צריך להפוך ולהיות תמרוך אזהרה קבוע לאותו אדם, ולא רק עבורו אלא גם עבור זרעו אחריו. כשלונו של אדם בחטא גילה על קיומה של מגרעת ופגם באישיותו בתחום ספציפי, ואם לא יזהר מעתה באותו תחום הרי הוא עשוי ליפול בו שוב ושוב. שנאת אחיו הינה תחום מועד לפורענות בעם ישראל. ולכן יש תמיד לזכור ולהזהר משנאה זו בכל מפגש ציבורי, ולא בכדי חרב הבית השני דוקא בגלל חטא זה (זהו המסר של מדרש עשרת הרוגי מלכות שבו מתואר כיצד אספו את כל עשרת חכמי ישראל יחדיו וגזרו עליהם מיתות משונות בעטייה של אותה מכירה קדומה, תיאור שכפשוטו אינו מתקבל על הדעת שהרי ידוע לנו שהריגתם אירעה בזמנים שונים).

עקרון זה שישנה מעין הטבעה של מידות האב בזרעו אחריו, בין לטובה ובין לרעה בא לידי

ביטוי במקומות נוספים. לדוגמה, חז"ל הצביעו על כך שהסגנון השווה בו מוצגות דינה ולא (ותצא דינה... - ותצא לאה...), בא ללמדנו שהבת למדה את התנהגות אמה, מבלי לבחון את הסיבות שהביאו את אמה לנהוג כך, ובלשונו של הנביא יחזקאל "כאמה בתה" (טז,מד, וראה גם תנחומא וישלחו, וב"פ ר,א), הנצי"ב בפירושו לתורה (העמק דבר, בראשית לד,כה; מט,ה) מצביע בצורה דומה על המשכיותן של תכונות האופי הייחודיות של השבטים אצל זרעם אחריהם. הקנאות הדתית מבית מדרשו של לוי בפרשת דינה (בניגוד לקנאות שמעון שבה לדעת הנצי"ב בשל הקרבה המשפחתית) הופיעה אצל קרח, פנחס, שמואל והחשמונאים. בכך מתבאר גם המדרש שמביא רש"י (בראשית מט,ו), שיעקב אבינו ביקש שלא יזכר שמו על בניהם של שמעון ולוי שימשיכו בדרכם, דרך שהיתה למורת רוחו של יעקב. גם המדרש על תפילתו וחששו המיוחד של משה שמא יהושע תלמידו יכשל בהוצאת דיבת הארץ ("יה יושיע מעצת מרגלים", רש"י לבמדבר יג,טז), נבע לדעת אחד המפרשים מהעובדה שיהושע יצא מזרע יוסף שהביא את דיבת אחיו אל אביהם (ענף יוסף על מדרש תנחומא, שלה, ו. וראה עוד ר"ח שמואלביץ, שיחות מוסר, שנה ב', מאמר

ח'). חז"ל מוסיפים ומסבירים (מגילה טו,א) את העובדה שבמקרא מצוין בשמו של אדם גם שם אביו, ולעיתים נוספים לו גם שמות סבו ואבותיו שקדמו לו. עובדה זו באה ללמד שאותו אדם היה ממלא מקום אבותיו בתפקידו או במידותיו, ואין מעשיו רק תוצאה של אישיותו הפרטית בלבד. מכאן דרשו בעלי המוסר שמעלתו הגדולה של מי שמתקן מידה רעה שהיתה בו, נובעת מהעובדה שבתיקון זה הרי הוא מתקן גם את בניו ובני בניו שיבואו אחריו ומידה מגונה זו לא תוסיף עוד לעבור במשפחתו. גם בקניית מידות טובות ציינו זאת חכמים, אם הצליח אדם להביא לכך שבמשפחתו יהיו מספר דורות רצופים של אנשי תורה, מכאן והלאה השגת התורה תהיה קלה יותר לדורות הבאים, שכן "תורה מחזרת על אכסניה שלה" (ב"מ פה,א). ענין המשפחה מתגלה כגורם רב משמעות בחייו של האדם. חלק גדול מההשפעות הסובבות אותו לטוב ולרע נובע ממנו, עימהם יצטרך להתמודד ובהם יוכל להעזר. כאן טמונה הסיבה לחשיבות הרבה שנתנו אברהם אבינו וכל חכמי ישראל לבדיקת המשפחה עמה עומד אדם לקשור את עצמו בבואו להנשא, וזהו המקום שבו אדם צריך לראות את יעדיו לתיקון הפגמים ולזהירות ממכשולים.

מפעילויות העמותה

רבי ישראל בכנס העולמי ה-18 לדיני ממונות

המשך מעמ' 1

לצערנו הרב, הצעת חוק זו עדיין לא זכתה למענה, והרב ערוסי קרא מעל שולחן הנשיאות לחברי הכנסת והשרים לפעול בנושא זה. בייחוד לאחר בג"ץ אמיר, שביטל את סמכות בתי הדין הרבניים לדון בדיני ממונות, גם לא כבוררים, ואפילו לא בענייני ממונות של בני זוג שהתגרשו באותו בית דין.

למרות הכל, טען הרב ערוסי שיש התקדמות נפלאה בבתי הדין לממונות. וכי למרות החוסר בתקציבים ממשלתיים, יש ביקוש עצום ותודעה גדולה בציבור לבתי דין לממונות.

הרב הראשי לישראל הרה"ג שלמה משה עמאר שליט"א, הרעיף שבחים וברך את הרה"ג רצון ערוסי שליט"א על מפעלו הרב והחשוב, ועל כך שממשיך ומתמיד זה 18 שנים למען הרמת קרן התורה. הרב דיבר על יסודות המשפט העברי, שלא לדון בערכאות אחרות, אלא אך ורק על פי דיני התורה הקדושה, ועל פי המשפט העברי. בימינו, אמר הרב עמאר, יש מלחמה גדולה נגד בתי הדין ולכן יש חשיבות גדולה ומצווה על הדיינים לנמק היטב את דבריהם. חובה על כל דין להיות זהיר שבעתיים, לנהוג ביתר זהירות, לנמק היטב, כי רק בריבוי האור ובריבוי כבודה של תורה, נצליח לקדם את משפט התורה.

הרב עמאר ברך את הציבור ברכת ימי רצון שנצליח להכיר ולהוקיר את דיני התורה הקדושה, ויקוים בנו "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצנו ככתחילה", ומשפט התורה יעמוד על כנו המרום הראוי לו.

מר יאיר דורי מנכ"ל הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, ברך את הרב ערוסי על מפעלו החשוב, ושיבח את רבני ישראל שנרתמו למאבק הקשה בתאונות הדרכים. הוא הציג נתונים קשים של מעל 500 הרוגים בשנה בתאונות הדרכים.

וביקש מרבני ישראל להילחם בנגע הקשה. רבנים אחדים אף הציעו, כי עבירת תנועה שהיא גם עבירה הלכתית חמורה, וזלזול בערך החשוב של "ונשמרתם לנפשותיכם מאד", יהיה בה כדי לדון את העובר על חוקי התנועה גם ברמה הלכתית.

הרב יהודה דרעי שליט"א רבה של באר שבע, הציע שכל דוח תנועה שאדם יקבל מהשוטר, יתלווה אליו אגרת מהרב המקומי. שיתרה בו על איזה עבירות עבר מצד הלכה, וכך החי יתן אל ליבו להבא. אם לפחות 10% ישימו לבם לדבר הזה, נחסוך לנו 10% מתאונות הדרכים. וכל זה בעלות מינימאלית, שלא מצריכה כספים רבים כמו השקעה בפרסומות, סטיקרים וכיו"ב.

נושאים חשובים ואקטואליים נוספים נידונו בכנס, כגון: כהן שהרג בתאונת דרכים, סמכותם של בתי הדין בימינו (שאינם סמוכים) לדון בתביעת נזקי אדם, חוקי התנועה כבסיס לתביעה נזיקית, תשלומים לקטן שניזוק בדרכים, חובת בעל לשלם קנס אשתו כשחצתה באדום, הטעייה בפוליסת ביטוח, הקריסה הכלכלית בארה"ב ובעקבותיה בעולם כולו, והשפעתה על ישראל בהיבט הנזיקי בעידן הביטוחים.

כן נכחו בכנס החשוב: הרב הראשי לישראל הרה"ג יונה מצגר שליט"א, רבני ערים, רבנים מבית הדין הגדול בירושלים, וכן אישי ציבור ורבנים מכל העולם.

כל הרבנים גם יחד, חיזקו את ידיו של הרה"ג רצון ערוסי שליט"א שימשיך להוסיף ולרומם את משפט התורה, להגדיל תורה ולהאדירה. השנה מפאת בריאותם, נעדרו מן הכנס מרן הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א, והרה"ג מרדכי אליהו שליט"א. אך מארגני הכנס, הקליטו בוידאו את הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א כשהוא מברך

את כל באי הכנס, ודבריו הוקרנו בפני הקהל הרב במעמד הפתיחה של הכנס. הרב עובדיה יוסף ברך את הרב ערוסי של מפעלו החשוב, ואיחל לו שיזכה לסיים את בניין בית הליכות עם ישראל, שיהיה מרכז עולמי למשפט התורה, ויהיו בו בתי דין לממונות, לדיני נדל"ן, זיקין דיני מסחר וחברות, ועוד.

יש לציין שגם נשות הרבנים משתתפות בכנס נפרד ומיוחד להן, מקיימות כנסים מקבילים במשך שלושת ימי הכנס הנקראים כנו"ר - כנס נשות רבנים. השנה בכנס הנשים הבלויט את הפאן החיובי של הכנס - קדושת החיים, ונושא הכנס שלהן היה: "ובחרת בחיים - ערכים להבראת הגוף והנפש", שגם בו השתתפו נשות הרבנים הראשיים לישראל, ונשות רבנים נוספים.

גם השנה כינסו המארגנים את כל הרצאות הכנס הקודם בקובץ "שערי צדק" חלק ט' שיצא לאור לקראת הכנס הנוכחי. וכן ייעשה לכנס זה. הכנס הועבר השנה בשידור חי באתרי האינטרנט השונים, ולמעלה מחצי מליון צופים בארץ ובעולם (!) זכו לצפות בו דרך המחשב, זאת הודות לפעילותו המסורה של ר' עזריה נהרי ה"ו.

הגר"ש עמאר נואם בכנס

עשה לך רב

מתוך שו"ת באתר "מורשת" www.moreshet.co.il

הדברים שכתבתי לשאלה קצרה לדוג': האם כשאני לומד תורה או מתפלל, יש הבדל אם אומר או אפילו אכונן שתהא תפילה זו /? שיהא לימוד זה לרפואת פלוני, או להצלחת אלמוני? הרי ממילא אני והציבור נקבל את אותו השכר על תפילה/לימוד זה. ועוד שאלה לדוג': האם כשאדם מתפלל לזיווג או לפרנסה וכד', האם כלפי ה' ישנה משמעות לתוכן התפילה, או רק כלפי כוחות הנפש של האדם?

נושא זה מטריד אותי מאוד, דווקא מכיוון שרבים האומרים כיום, שעל האדם לבקש מהקב"ה כל מה שהוא רוצה בפרטי פרטים וה' מקשיב ומסייע? אם כך אז היכן השכר ועונש? ראיתי אימרה (אולי חסידית) שאפילו גנב שמבקש מהקב"ה עזרה בגניבה הקב"ה מסייע בידו.

ת. אקדים ואומר שתשובתי היא לפי משנת רבינו, ורק. אכן אין הקב"ה משביר ואין האדם ביחס לה' צרכן מהאדם מאומה. בששל התורה אינו מקבל מהאדם מאומה. בששל התורה והמצוות ניתנו לאדם רק למען האדם ולטובתו. ואין הקב"ה גוף ולא דמות הגוף, ואף שיש לו רצון וחיים וחכמה ויכולת, וידיעה, אבל הוא ורצונו וחכמתו ויכולתו וידיעתו בכל אחדות צרופה. ולכן הוא יודע הכל, ולא בגלל שהוא "מקשיב", והוא שומע התפילות, לא כי הן מצאו חן בעיניו, אלא שהאדם התעלה והגיע לדרגה שחכמת ה' גזרה שאדם שעובד ה' בנסיבות כאלה יצליח. ותפילה בגין צורך היא מכשיר לאדם להכיר בחולשתו, ולפשפש במעשיו, והפנמה שה' הוא אבי הכל וממנו הכל, וככל שהמתפלל רק יחשוב על עצמו או על אחרים, ויגרום לאחרים ובמיוחד לזה שמתפללים עליו להתרומם מבחינה רוחנית מדרגתם, כך יש סיכוי שיגיעו למעלה בה לא נגזרה גזירה.

שונה קצת הדבר ביחס ללימוד התורה לזכות פלוני, דומני שהלימוד כשלעצמו הוא המכשיר נפשות ה' לומדים ומעלה אותם, ואם הם מתכוונים לזכות מאן דהוא, כוונתם שהם גם מתפללים למען מאן דהוא. ואם כן, גם התפילה תפעל בדרך שתיארת לעיל, אם מתפללים כהלכה.

או כיום הכיפורים, שגם אם לא מתענים, מחמת פקו"ב, מתפללים את תפילות יוה"כ וקוראים בתורה בסדר יוה"כ.

ש. מדוע מציינים את צום עשירי בטבת? הרי המצור קרה בתקופת בית ראשון. כאשר הובקעו החומות בבית ראשון זה קרה בתשעה לחודש. ובבית שני ב"ז לחודש. חכמים תיקנו צום אחד ב"ז כדי לא להכביד על הציבור וגם זה מאורע שעד היום הוא רלוונטי. שכן עד היום אין לנו בית מקדש. אז מדוע לציין דווקא את המצור בבית ראשון? אולי היו צריכים לקבוע צום על המצור בתקופה של בית שני?

ת. חז"ל הרבו בצומות על החורבן, כדי ללמדנו שבידינו הדבר שיבנה המקדש אם נפיק את הלקחים. ולכן תיקנו צום על החורבן ממש = תשעה באב. וצום על הבקעת החומות = שבעה עשר בתמוז, וצום על המצור = עשירי בטבת. כדי שנתעורר ונתפכח, ונחזור בתשובה, כבר מן הזמן שאויבינו צרים עלינו. אם לא, נגיע חלילה לחורבן.

ש. ידועה לי תשובתו המאירה של הרב ע"פ רבנו שהקב"ה אינו משביר ואנו איננו צרכנים, וכן ראיתי אצל רוב גדולי ישראל, ראשונים ואחרונים, ובמיוחד אצל רבנו, שמהות התפילה איננה ח"ו לגרום לשינוי אצל הקב"ה, אלא לקרב אותנו אליו ולהעלותנו בדרגה רוחנית. כמו כן ברורה לי השפעתה הפסיכולוגית, הנפשית והמעשית העצומה של התפילה ותוכנה על האדם. אך לצערי דבר אחד נותר סתום בעיני, והוא מהות תוכנה של התפילה כלפי הקב"ה. האם ישנה משמעות לתוכן התפילה והבקשות שאנו מבקשים גם מבחינת הקב"ה? האם הוא כביכול "מקשיב" לאדם ומחליט מה לתת לו ע"פ בקשותיו? הרי דבר זה נראה על פניו שאיננו מתקבל על הדעת ונוגד את השכל הישר של האדם המאמין באחדות ה' ובעיקרי "תורה ומצוות" ו"שכר ועונש". הענין כמובן איננו הלכה למעשה, שכן כמו שכתבתי לעיל ברורה לי חשיבותה העצומה של התפילה ותוכנה בכל מה שנוגע להשפעתה על האדם, ולהכוונת רצונו לקב"ה. בצורה פשוטית אנסה לתמצת את

ש. אני בחודש השני להריון (אשר אובחן כהריון תאומים) לאחר הפרית מבחנה. האם עלי לצום בעשירי בטבת?

ת. אם את מעדות המזרח, את פטורה, שו"ע או"ח תקנד, ה. אם את מעדות אשכנז, את פטורה, רק אם את מצטערת הרבה בהריון זה. הגה הרמ"א, שו"ע שם תקנ, א. הרמב"ם, תעניות ה', י. כתב: "עוברות ומניקות מתעניות ומשלימות בתשעה באב". משמע שבשאר תעניות אין חייבות כלל ואפילו אינן מצטערות. אמנם מעוברת, שאמר, שהוכר עוברת, שהוא מכשולוש חודשים. אולם ניתן לומר, שמאחר וחז"ל לא חילקו במעוברת אם מצטערת או לא מצטערת, אלא שהם בדעה שחז"ל לא גזרו תענית בארבע התעניות: צום גדליה, עשירי בטבת, תענית אסתר (=היא מנהג), ושבעה עשר בתמוז. אם כן, כשידוע לנו לפני כן שהיא בהריון, כמו במקרה שלך, את פטורה. שהרי הרמ"א שהחמיר, כתב כדלקמן "מיהו עוברות ומניקות שמצטערות הרבה, אין להתענות. ואפילו אינן מצטערות, אינן מחויבות להתענות אלא שנהגו להחמיר". כלומר הרמ"א מודה שעוברות ומניקות לא היו בכלל הגזירה להתענות (חוץ מתשעה באב), ואפילו אינן מצטערות, ורק שנהגו להחמיר. אבל כשהן מצטערות לא נהגו להחמיר. נמצינו למדים מעיקר הדין מעוברת, בכל אב, גם אם אינה מצטערת, פטורה. ואם היא מאלה שנהגו להחמיר, חייבת, אלא אם כן היא מצטערת, שפטורה לקיים המנהג.

ש. בבית הכנסת שלנו נוהגים כדעת הרמב"ם. האם ביום צום, למשל עשרה בטבת: א. מוציאים ספר תורה אם יש עשרה מתענים בלבד? ב. אומרים "עננו" אם יש עשרה מתענים בלבד? ג. עולים לספר תורה רק אותם המתענים? ד. כהן שאינו מתענה צריך לצאת מבית הכנסת בזמן ספר תורה? בברכת האמת והשלום אהבו.

ת. לפי רבינו: א. מוציאים ס"ת גם כשאין עשרה מתענים. ב. אומרים "עננו" גם כשאין עשרה מתענים. ג-ד. עולים לס"ת גם הלא מתענים כי ימי הצומות שנקבעו ע"י חז"ל הם כמו מועדים

חֲבִיט פְּחָפְחָתוֹ

הננו שמחים לבשרכם כי ב"ה נשלם ציפויי של הבניין, והבנייה מבפנים בתנופה.

בית הליכות עם ישראל - המרכז העולמי למשפט התורה

מו"ר הרב רצון ערוסי שליט"א פונה אישית לכל הידידים, להרים תרומת קודש ל"קרן הבניין" כדי שנוכל לסיים את הבניה ונזכה לחנוכתו של **בית הליכות עם ישראל** בקרוב, ונפיץ את האור הגדול את - אור התורה.

לתרומות ניתן לפנות למשרד 03-5340819 או לדוא"ל halihot@zahav.net.il

ברכות חמות

לגב' ורד בדיחי

המזכירה המסורה של מכון משי"ה ובני משפחתה על הולדת בנה היקר. יהי רצון שתזכו לנולד עם שאר אחיו ברוב נחת ואושר

מאחלים:

מערכת אור ההליכות

שבת עיון ונופש

תתקיים אי"ה בשבת פרשת תרומה בין התאריכים: ג-ד באדר תשס"ט (27-28/02/09) מבקעת ווישינגטון בהשתתפות: הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

◆ כשרות גלאט ◆ נשגיח צמוד יחיד בחדר זוגי 295 ₪ בלבד פרטים בטלפון: 03-5340819

אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה רחי הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו ת.ד. 211, 55100

עורך: יוסף פרחי חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי חמדי, אביעד רצהבי טל: 03-5340819 פקס: 03-5343658

מכון משי"ה - לחקר משנת הרמב"ם

בקרב יופיע הכרך השישי של כתב העת מסורה ליוסף. המעוניינים לשלוח מאמר לפרסום יפנו לטל: 054-244 3930 או לדוא"ל: mesora@walla.com שימו לב:

חשוב לנו להרחיב את מעגל הכותבים כדי להעשיר את כתב העת ולהפיץ את משנת מו"ר הגר"י קאפח זצ"ל • ניתן לפנות גם בנוגע לתרומות והנחחות •

תרשיש
תכשיטי זהב ושעונים
מקצועיות * אמנות * יוקרה
רחוב שבזי 40 ראש העין, טל. 938 98 98